

Крім того, ми доповнили її полем, в якому можемо зробити нотатки, що можуть бути корисними на наступних уроках (на зразок: «Герасимов був не готовий», «Поляркову опитати на наступному уроці» тощо). Зручними для виявлення тенденцій у навчальній діяльності учнів-можуть стати найрізноманітніші рейтинги, якими ми доповнили систему (рис. 4).

Більш детальний опис роботи програми не можемо провести, через формат статті, але він повністю відповідає сформульованому вище технічному завданню.

Рис. 4

Висновки. У статті розглянуто тенденції використання ПК в загальноосвітніх закладах та обґрунтовано необхідність появи програмних продуктів «Електронний журнал»; вивчено наявні реалізації «електронних журналів», розглянуто їх переваги та недоліки і на основі цього сформульовано технічне завдання на реалізацію власної версії «Електронного журналу», яке дозволило реалізувати власні версію такої системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.net.elnik.kiev.ua/index.php>
2. <http://www.net-school.ru/index.php>
3. Клименко А. О. Створення електронного журналу у MS Excel для оцінювання навчальних досягнень студентів факультету іноземних мов // Удосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно до вимог Європейської Асоціації якості освіти: Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За ред. Г. В. Терещука. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. — 2007. — С. 157–158.

Віктор МАНДЗЮК

ІНТЕРНЕТ-ПОРТАЛИ ЯК ЧАСТИНА ЄДИНОГО ОСВІТНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ

У статті висвітлюються деякі аспекти реалізації профільного інтернет-порталу як частини загального освітньо-інформаційного середовища вищого навчального закладу. Описано необхідні атрибути та структуру таких порталів, сформульовано завдання, які слід вирішити при їх розробці.

Останнім часом у глобальній мережі Інтернет спостерігається значне зростання обсягу інформації, пов'язаної, зокрема, з проблемами науки й освіти. При цьому стандартні сервісні можливості мережі вже не дозволяють ефективно використати цю інформацію у практичних цілях. Це особливо помітно, коли виникає необхідність пошуку інформації. У зв'язку з цим з'явилися нові конструктивні пропозиції щодо організації роботи з Інтернет-ресурсами. Уся інформація групується в певні значеннєві розділи й далі її обробка й, відповідно, сервіс, що нада-

ється користувачам, організують уже в межах виділеного інформаційного простору. Головне, що при цьому різко скорочується обсяг інформації, який безпосередньо перебуває в роботі, при цьому значно зростає ефективність пошукових механізмів. Реалізується такий підхід за допомогою порталів, через які практично й здійснюється вихід на мережеві інформаційні ресурси певного профілю. Ідея portalу сьогодні визнається й підтримується більшістю фахівців [3], але до детального значеннєвого визначення portalу й до форм його конкретної реалізації відношення неоднозначне. Враховуючи це, було проведено **аналіз праць** Б. І. Покровського, В. Н. Васильєва, С. К. Стафеева, Ю. Н. Семіна та ін. **Метою** статті є висвітлення деяких аспектів реалізації інтернет-portalу як частини загального освітньо-інформаційного середовища вищого навчального закладу.

Основою сучасного освітнього середовища є високоякісні й високотехнологічні програмно-інформаційні технології й апаратна платформа. Цілі створення єдиного освітнього інформаційного середовища університету (СОСУ) можна сформулювати так:

1. Забезпечення максимальних можливостей індивідуалізації, відповідно до освітніх потреб, послуг різних рівнів і форм навчання.
2. Підвищення ефективності та якості навчання завдяки методично обґрунтованому застосуванню інформаційних технологій у навчальному процесі.
3. Підвищення ефективності комплексного управління навчальним процесом у межах університету, а також ефективне використання кадрових і матеріальних ресурсів.
4. Забезпечення можливості комплексної взаємодії університету зі школами, ліцеями, іншими навчальними закладами, закордонними навчальними центрами, окремими особами, які зацікавлені в отриманні освітніх послуг.

Сьогоднішній рівень освіти повинен відповідати потребам інформаційного суспільства, тобто такої ситуації, коли всі основні аспекти діяльності світового співтовариства орієнтовані головним чином на наукомісткі інформаційні технології. Система освіти повинна адекватно забезпечувати підготовку фахівців для роботи в умовах інформаційного суспільства і, як наслідок, у системі освіти природно повинні відбуватися зміни, що відповідають цим цілям.

Якщо в основі моделі класичної освіти лежав принцип разового одержання фундаментальних базових знань, на основі яких планувалася багаторічна професійна діяльність студента, то сьогодні цього вже явно мало. У нових умовах вихідного запасу знань, одержаних у період шкільного й вузівського навчання, як показує практика, на тривалий період професійної діяльності вже недостатньо. Ця обставина повинна бути врахована в створюваній моделі освіти інформаційного суспільства. У ній повинна бути передбачена можливість перманентного вдосконалювання освітнього рівня за рахунок продовження навчання одночасно із професійною діяльністю. Сучасні інформаційні технології здатні задовольнити потребу в постійному підвищенні рівня освіченості за рахунок створення в сфері освіти принципово нового структурного компонента, а саме, **профільних освітніх порталів**.

Профільний освітній портал — це WWW-сайт (або група сайтів) на якому в систематизованій формі сконцентровані ресурси з одної освітньої дисципліни, звертання до яких може бути корисним з метою вдосконалення наявних знань або одержання нових.

Розглянемо компоненти єдиного навчального середовища, для того щоб відокремити серед них власне практичне поняття «портал».

Єдине освітнє середовище університету складається з таких тісно взаємодіючих компонентів:

- програмно-технічних засобів обчислювальної, організаційної техніки, засобів телекомунікації (комп'ютерних класів, локальних обчислювальних мереж, що мають вихід у глобальні мережі, мультимедійне й мережне устаткування), системного й мережного програмного забезпечення;
- програмно-інформаційних засобів підтримки інформаційної інфраструктури, які включають системи електронної пошти, інформаційні сервери й Інтернет/Інтранет сервери, інтегровані інформаційні аналітичні системи організації навчального процесу;
- засоби підтримки навчального процесу, а саме, програмне забезпечення (ПО) навчального призначення, бібліотечна комп'ютерна система з електронним каталогом, повнотекстові бази даних навчального призначення, електронні навчально-методичні

комплекси дистанційного призначення, адаптивна система тестування й контролю якості навчання тощо.

На нашу думку, практичну організацію останнього елементу ЄОСУ забезпечує профільний інтернет-портал, а точніше, сукупність таких порталів відповідно до спеціалізації навчального закладу.

Неодмінними атрибутами таких порталів є [3]:

- наявність безпосередньо на порталі або в розподіленому виді на сайтах-сателітах, що входять у його структуру, комплексу якісних освітніх і навчально-методичних матеріалів з профілю порталу;
- ефективний механізм пошуку інформації у власних і зовнішніх Інтернет-ресурсах з основного профілю порталу;
- можливість інтерактивної взаємодії в режимі реального часу учасників різних колективів, що працюють над виконанням загального освітнього проекту (електронні конференції, семінари, дискусії, заняття у віртуальному класі, написання й редагування спільних текстів тощо);
- система дистанційного навчання роботи з порталом (на початковому етапі знайомства користувача з порталом необхідна наявність розвиненої help-системи, що у простому, дружньому режимі знайомила б користувача з можливостями порталу й методами роботи з новим типом подачі інформації).

Портали дозволяють забезпечити умови для серйозного вдосконалення системи освіти, причому тут можливі результати, на які раніше, до появи сучасних інформаційних технологій, не можна було орієнтуватися.

Треба, однак, дуже акуратно використовувати можливості, що з'являються. У зміст порталів немає необхідності включати всю можливу інформацію, яку можна інтерпретувати як навчальну. Це зажадало б невиправдано великих зусиль, ефект від яких може бути значно менший очікуваного. Не можна zarazом повідомити студентам увесь величезний обсяг знань, які відомі людству.

Освітній портал повинен відображати в першу чергу фундаментальні знання. Потрібна інформація, яка дозволяє пізнати закони природи, закони розвитку суспільства. Завдяки цим знанням людина здатна далі самостійно працювати, учитися й переучуватися. Вона уміє логічно міркувати, аналізувати й зв'язувати факти, приймати рішення й вивчати явища з наукового погляду.

З іншого боку, показати знання — мало. Через технології, закладені в портали, варто навчити студентів самостійній роботі з інформацією з метою одержання й освоєння нових знань і наступного ефективного використання в практичній діяльності. На це й орієнтовано портали.

Профільні освітні портали розглядаються як ефективний засіб удосконалення вітчизняної організаційно-навчальної структури. Вони покликані забезпечити на сучасному технологічному рівні ефективну інформаційну підтримку освітньої діяльності. Для реалізації цих цілей необхідно вирішити принципово нові завдання:

1. Створити й послідовно вдосконалювати форми доступу через портали студентів і викладачів до найактуальніших освітніх матеріалів (включаючи результати новітніх наукових досягнень), а також до матеріалів, що відображають сучасний світовий досвід викладання й освоєння природничих і гуманітарних дисциплін.

2. Налагодити механізм виявлення й прогнозування інтересів аудиторії, забезпечивши цим розвиток порталу у актуальному напрямку. Це дозволить ефективно використати інтелектуальні й фінансові ресурси розроблювачів.

3. Вирішити фінансові й правові питання, пов'язані з наповненням порталу інформацією. Повинен бути розроблений такий механізм наповнення порталу, що, при дотриманні закону про авторське право, робив би для авторів вигідним (у тому числі й у фінансовому плані) публікацію на порталі своїх матеріалів.

4. Розробити й реалізувати для українських освітніх порталів методологію:

- аналізу, прогнозування інформаційних потреб аудиторії порталу з метою наступної реалізації на порталі відповідних освітніх розділів. Іншими словами необхідно створювати методологію маркетингу порталу;

- відбору й створення інформаційних ресурсів з урахуванням застосування Інтернет-технологій і їх використання в умовах дистанційного доступу;
- систематичного поповнення й актуалізації інформаційних фондів на сайтах, що входять у систему профільних порталів, матеріалами, орієнтованими на широке використання в навчальній практиці;
- навчання студентів і викладачів роботі з великими обсягами електронної інформації, навичкам ефективного пошуку необхідних відомостей, а також узагальнення й аналізу матеріалів;
- колективної роботи — інтерактивного спілкування користувачів порталу між собою з метою ефективної реалізації навчально-освітніх заходів.

5. Вирішити технічні питання, пов'язані з вибором програмних засобів для створення і підтримки бази даних, та інтерфейсу користувача для роботи з порталом. Очевидно, що для зберігання тієї великої кількості інформації, яку природньо буде містити портал, потрібно вибрати достатньо потужну і надійну в експлуатації базу даних. Виділимо деякі особливості та технічні можливості, які має підтримувати така база даних:

- забезпечувати доступ до даних за технологією клієнт-сервер;
- підтримувати мову SQL-запитів;
- підтримувати повнотекстовий пошук та індексацію по текстових полях;
- реалізувати технологію транзакцій для виконання пакетних операцій редагування даних;
- забезпечувати механізми підтримки цілісності даних, так як в базі даних буде щонайменше кілька десятків таблиць, між якими можуть бути достатньо складні реляційні відношення;
- повинна бути загальнодоступною, так як платні сервери баз даних є досить дорогими програмними продуктами;
- бажано існування різних варіантів реалізації такого сервера баз даних для різних операційних систем (Windows, Linux, FreeBSD).

Підсумовуючи усе вищесказане коротко сформулюємо остаточний **висновок**. За задумом такі портали повинні утворити в мережі Інтернет спеціалізовану сервісну службу, що орієнтована на інформаційне обслуговування навчально-освітньої діяльності з різних наукових або технічних дисциплін (фізика, хімія, біологія, соціологія, архітектура, а також інші природничі або гуманітарні розділи науки й техніки). Профільні портали у цьому проекті розглядаються як компоненти єдиного вітчизняного освітнього інформаційного середовища (навчальні заклади, підручники, інформаційні ресурси Інтернет тощо). Особливість порталів у тому, що вони дозволяють в інтерактивному режимі охопити велике коло студентів і викладачів, та створити необхідні умови для оперативного поширення знань. При цьому реалізується ситуація, коли рівень освітньої інформації вирівнюється по всіх освітніх центрах, де є вхід в Інтернет. В кінцевому результаті, це необхідно, щоб забезпечити у всіх регіонах України рівні можливості для одержання повноцінної стаціонарної або дистанційної освіти для всіх категорій студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильев В. Н. Стафеев С. К. Технология работы распределенной экспертной группы над содержательным наполнением образовательного портала //Компьютерные инструменты в образовании. — СПб.: Изд-во ЦПО «Информатизация образования». — 2002. — №5. — С. 21–26.
2. Комаревцев Е. М. Образовательные порталы как средство систематизации и структурирования информации. Дис. канд. пед. наук. — Ставрополь, 2004. — 207 с.
3. Лунин В. В., Мельников М. Я., Миняйлов В. В., Покровский Б. И. Разработка организационно-методических основ коллективного формирования информационных ресурсов профильных образовательных порталов. / Сб. научн. ст. «Интернет-порталы: содержание и технологии». Вып. 1. ГНИИ ИТТ «Информика». — М.: Просвещение, 2003. — С. 635–666.
4. Семин Ю. Н. Интегративный подход к проектированию содержания общеинженерной подготовки в техническом вузе // Образование и наука. Известия Уральского научно-образовательного центра РАО, 2000. — №3(5). — С. 48–58.
5. Околелов О. П. Дистанционное обучение: сущность, дидактические особенности, технологии. //Дистанционное образование. — 1999. — №3. — С. 56–60.